SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

13.6.2018

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Viite: E 40/2018

EHDOTUS NEUVOSTON SUOSITUKSEKSI SOSIAALISEN SUOJELUN SAATAVUUDESTA TYÖNTEKIJÖILLE JA ITSENÄISILLE AMMATINHARJOITTAJILLE

Ehdotuksen tausta ja sisältö

Komissio julkaisi 13.3.2018 sosiaalisen oikeudenmukaisuuden paketin, jossa esitetään konkreettisia aloitteita, joiden tavoitteena on edistää Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toteuttamista. Osana pakettia komissio esitti ehdotuksen neuvoston suositukseksi sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta (COM(2018)132 final). Sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteen 12 mukaan työntekijöillä ja vastaavin ehdoin myös itsenäisillä ammatinharjoittajilla tulee olla työsuhteen tyypistä ja kestosta riippumatta oikeus riittävään sosiaaliseen suojeluun.

Suositusehdotuksen taustalla vaikuttavat Euroopan laajuiset trendit globalisaatiosta, digitalisaatiosta, ikärakenteiden muutoksista ja työn murroksesta. Itsenäisten ammatinharjoittajien ja epätyypillisissä työsuhteissa olevien sosiaaliturvassa on havaittu aukkoja jäsenvaltioissa

Suosituksen tavoitteena olisi kannustaa jäsenvaltioita varmistamaan sosiaalisen suojelun saatavuus kaikille työntekijöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille. Suositus kattaisi osan keskeisistä sosiaaliturvan aloista: työttömyysturvan, sairausetuudet, äitiys- ja isyysetuudet, vanhuusetuudet sekä työtapaturma- ja ammattitautietuudet. Suosituksen olennaisina tavoitteina olisivat sosiaaliturvan kattavuus ja tosiasiallinen saatavuus sitä tarvittaessa, etuuksien riittävyys ja näistä avoimesti tiedottaminen kansalaisille. Suositusehdotuksessa on suosituksen täytäntöönpanoon, raportointiin ja arviointiin liittyvät kohdat.

Vaikutukset

Neuvoston suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia säädöksiä. Muutostarpeita kansallisiin säännöksiin ei synny. Aloite ei aiheuta budjettivaikutuksia.

Valmistelu

Asiaa on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Suositusehdotusta on käsitelty EU25(sosiaaliasiat) -valmistelujaostossa 9.4.2018 ja EU27(henkilöiden liikkuvuuteen liittyvät sosiaaliturvakysymykset) -valmistelujaostossa 13.4.2018 sekä molemmissa jaostoissa kirjallisessa menettelyssä 16.5.2018

Asiaa on käsitelty neuvoston sosiaalityöryhmässä 23.4.2018 ja 17.5.2018. Käsittelyä ei enää jatketa Bulgarian puheenjohtajuuskaudella. Sosiaaliturvaa ja sosiaalista suojelua koskevissa kysymyksissä Euroopan unionin neuvoston tulee tehdä ratkaisunsa yksimielisesti (SEUT 153, 352, 292 artiklat).

Tiivistelmä valtioneuvoston kannasta

Suosituksen tavoitteet sosiaalisen suojelun saatavuudesta kaikille työntekijöille ja itsenäisille ammatinharjoittajille ovat Suomelle tärkeitä. Sosiaalisen suojelun takaaminen kaikille on Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvajärjestelmän kantava periaate, jonka perusta on ilmaistu perustuslain 19 §:ssä. Tästä universaalin sosiaaliturvajärjestelmän perustasta johtuen pääosa suositusehdotuksen tavoitteista toteutuu jo täysin Suomessa. Sosiaaliturvan tosiasiallinen saatavuus sitä tarvittaessa, etuuksien riittävyys ja siitä avoimesti tiedottaminen kansalaisille ovat Suomessa tärkeitä periaatteita. Tärkeää on myös se, että muissa jäsenvaltioissa sitoudutaan yhteisesti tavoittelemaan korkeaa sosiaalisen suojelun tasoa.

Suomelle keskeistä on, että EU:n ja jäsenvaltioiden toimivallan jako säilyy selvänä ja toimivalta sosiaaliturvan määrittämisestä säilyy jäsenvaltioiden käsissä. Suomi katsoo, että suosituksen ja sen täytäntöönpanon tulee olla yhteisiin tavoitteisiin sitouttava, mutta muodoltaan EU:n ja jäsenvaltioiden toimivaltojen rajoja kunnioittava, riittävän joustava ja kansallisten järjestelmien ominaispiirteet ja kestävyys hyvin huomioiva.

Hallitussihteeri Mira Saloheimo